

■ Өткөн жылга кылчайып...

САНАРИПТЕШТИРҮҮ ЖАГЫНАН УЛУТТУК БАНКТЫН ИШИ АЛГЫЛЫКТУУ

Быйылкы 2020-жылды Кыргыз Республикасынын Президенти Сооронбай Жээнбековдун Жарлыгы менен “Аймактарды өнүктүрүү, өлкөнүү санариптештирүү жана балдарды коргоо жылы” – деп жарыялоо менен үчүнчү жыл катары менен өлкөнү санариптештирүүгө көңүл бөлүнүүдө. Бул кокустук эмес. Анткени, өлкөнүн коомдук турмушунун бардык чөйрөлөрүн ыңгайлаштырууда жана иреттештирүүдө санариптештирүүнүн ролу эбегейсиз. Бирок, ал кыска мөөнөттө бүткөрүлө койчу жумуш эмес, андыктан санариптештирүүгө тынымсыз көңүл буруу зарылдыгынын себеби ушул болушу керек. Анткени менен саналуу жылдар аралыгында санариптештирүүнүн ыңгайлуулугун, жемишин калкыбыз байкай баштады десек жаңылышпайбыз. Буга Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын өткөн жылдары санариптештирүү багытында аткарган иштери жана учурдагы жетишкендиктери далил боло алат.

уюштуруу, банктын ички операциялык иши үчүн системаларды ж.б. камсыз кылуу сыяктуу Улуттук банктын негизги тапшырмаларын аткаруу үчүн колдонулат.

Аталган борбор Орто Азиядагы мындай ишенимдүү жана үзгүлтүксүз иштөө (Tier III стандарты) деңгээлине ээ биринчи объект болуп саналат жана ал бүткүл дүйнөдө таанылган Uptime Institute эл аралык көз карандысыз уюмунун сертификаты менен тастыкталган.

Улуттук банктын Маалыматтарды иштеп чыгуу борбору Кыргыз Республикасынын маалыматтык-санариптик мейкиндигин куруунун маанилүү бөлүгү болуп калмакчы.

МААЛЫМАТ БОРБОР – САНАРИПТИК МЕЙКИНДИККЕ ЖОЛ

Өткөн жуманда, КР Президенти Сооронбай Жээнбековдун катышуусунда КР Улуттук банкы тарабынан санариптик кайра жаралууга жана тийиштүү маалыматтык инфраструктураны чогултуу, иштеп чыгуу, сактоо, маалыматтарды талдоо үчүн маанилүү аспекти боло алган Маалыматтарды иштеп чыгуу борбору (Дата-борбору) ишке киргизилди.

Маалыматтарды иштеп чыгуу борбору компьютердик жабдууну жайгаштыруу жана анын иштеши үчүн дайындалган. Ал төлөм жана соода системаларынын, мамлекеттер аралык төлөмдөр жана эсептешүүлөр системаларынын ишин камсыз кылуу, банктык көзөмөл жүргүзүүнүн алкагында банктык отчетторду алуу жана иштеп чыгуу, электрондук документтерди жүргүзүү, “Түндүк” ведомстволор аралык өз ара иштешүү системасы аркылуу маалымат алмашууну

САНАРИПТЕШТИРҮҮ КРЕДИТТЕРДИ ТЕЗ АЛУУГА КӨМӨКТӨШӨТ

Өлкөнүн коммерциялык банктары жана төлөм системасынын операторлору тарабынан санариптик платформалардын жана инструменттердин негизинде финансылык технологиялар тармагында жаңы продукттар колдонулууда. Алар өлкөнүн аймактарында банктык жана төлөм кызматтарын колдонууну кеңейтүүгө багытталган. Кредиттик продукттарды берүүдө айрым коммерциялык банктар кардардын катышуусун талап кылбаган аралыктык жана ыңгайлуу тейлөөгө багытталган жөнөкөй электрондук кол коюу боюнча процессти киргизишкен. Кредиттик тапшырыкты онлайн-тариздөө мүмкүнчүлүгү аркылуу тез арада (экспресс) кредиттер берилет. Анын жардамы менен “ошол жерде, ошол замат” буйрутмасын тариздөөгө жана турмуш-тиричиликтик техникаларды, электрониканы жана

эмеректерди сатып алуу үчүн акча каражатын алууга мүмкүнчүлүк берет. Интернет-банкинг, мобилдик банкинг, ошондой эле ар кыл мобилдик тиркемелер аркылуу кредиттерди тындыруу эсебине төлөмдөрдү кабыл алуу боюнча каналдар жакшыртылган.

АЙМАКТАРДА НАК ЭМЕС ТӨЛӨМДӨРДҮ ЖҮРГҮЗҮҮГӨ ШАРТТАР ТҮЗҮЛҮҮДӨ

Банктар тарабынан нак эмес төлөмдөрдүн үлүшүн жогорулатуу үчүн банк инфраструктурасын өркүндөтүү боюнча активдүү иштер жүргүзүлгөн.

2020-жылдын 1-январына карата 1 712 банкомат, 11 114 POS-терминал жана 1 827 төлөм терминалы орнотулган. Бул 2019-жылдын 1-январындагы маалыматтарга салыштырганда, банкоматтардын саны 129 даанага, POS-терминалдардын саны 1 068 даанага жана төлөм терминалдарынын саны 221 даанага көбөйгөндүгүнөн кабар берет. Мындан тышкары, коммерциялык банктар 2020-жылдан баштап 2022-жылга чейин 514 банкомат, 3 951 POS-терминал жана 1 421 төлөм терминалдарын алып келүүнү пландаштырууда. Ошондой эле банктарда жана төлөм системаларынын операторлорунда төлөмдөрдү кабыл алуу жана иштеп чыгуу боюнча процессинг иш алып барат. Ал мобилдик тиркемелердин, төлөм терминалдарынын, кассалардын, агенттик тармактардын, мобилдик жана интернет банкингдин жардамы менен кызмат берүүчүлөрдү интеграциялоого жол берет жана кардарлардын кызматтарды берүүчүлөргө төлөп берүү мүмкүнчүлүгүн көрсөтөт. Азыркы учурда интернет-банкинг кызматтарын бардык коммерциялык банктар көрсөтүүдө.

НАКТАЛАЙ ЭМЕС ТӨЛӨӨ ИНСТРУМЕНТТЕРИ КҮЧҮНДӨ

Бүгүнкү күндө электрондук акча эмитенттеринен болуп тогуз

ЭЛИБИЗ “ЭЛКАРТ” УЛУТТУК КАРТТАРЫНЫН ҮЗҮРҮН КӨРҮҮДӨ

2020-жылдын 1-январына карата карттардын жалпы саны 3,0 млн.го жакын көрсөткүчкө жетип, анын ичинен «Элкарт» төлөм карттарынын саны 1,6 млн даанага түзгөн. «Элкарт» төлөм карттарынын саны 2019-жылдын ушул эле мезгилиндеги көрсөткүчүнө салыштырганда 33,3 пайызга, ал эми 2019-жылдын башталышынан тартып 368 328 даанага өскөн.

«Элкарт» картты аркылуу нак эмес эсептешүүлөр көлөмүн арттыруу максатында, 2018-жылдын 31-майынан тартып, Ош шаарында «Банктар аралык процессинг борбору» ЖАКтын Персонализация борбору иштеп баштаган. Бул түштүк регионунда карттарды жеткирүү жана аларды ээлерине тапшыруу мөөнөтүн алда канча кыскартууга өбөлгө түзгөн.

«Элкарт» улуттук төлөм карттына төмөнкүлөр которулган:

- дээрлик бардык бюджеттик мекемелердин эмгек акылары;
- социалдык төлөөлөр – 175,9 миң адам;
- пенсия акылары – 371 000 адам (пензионерлеринин жалпы санынан 55 пайызы);
- бюджеттик уюмдарда “бюджеттик каражаттарды алуучу” картты колдонулат.

“Элкарт” улуттук карттын ээлери үчүн “Элкарт Мобайл” тиркемеси иштелип чыккан. Бул тиркеме мобилдик телефондун балансын толтурууга, коммуналдык кызматтарды, салык ж.б. төлөмдөрдү жүргүзүүгө, баланстын эсебин карап көрүүгө, бир карттан экинчи картка акча которгонго, QR-кодун пайдалануу менен төлөмдөрдү жасоого мүмкүндүк берүүдө. “Элкарт” убакытты кыйла үнөмдөйт. Анткени, бир нече секундун ичинде мобилдик телефон боюнча бул сервис аркылуу дээрлик бардык операцияларды жүргүзүүгө болот. Android же iOS базасындагы смартфонунда ээ болгон Элкарт карттынын ар бир ээси телефонунда “Элкарт Мобайл” тиркемесин акысыз киргизип алса болот. Бүгүнкү күндө 83 миңден ашуун пайдалануучулар “Элкарт Мобайл” тиркемесинин активдүү колдонуучулары болуп эсептелет.

Абдимухтар АБИЛОВ

